

VČELKA



časopis pre školskú mládež.

Ročník V.

Turč. Sv. Martin, 15. dec. 1883.

Číslo 12.

Nešťastné príhody zo života detí, ku výstrahe.

Milé deti! Hospodin je síce náš strážca, ktorý rád všetko nešťastie od nás oddaluje. Predsa ale je aj to svätá jeho vôľa, aby sme i sami rozumne robili; aby sme neboli všeteční, ale opatrní; aby sme znali, čo škodí, čo osoží. Rozpomeňte sa na tú poviedku zo slabikára o Števovi a Marke, čo v svojej všetečnosti a neposlušnosti vypálili celú dedinu, a aj ony potom v tom požiare shorely. To stalo sa tak už sto a storáz. Kolko požiarov mávame v okolí každý rok! Kolko ľudí skrz to temer na zobračstvo vynde, alebo aj strašnou smrťou, shorením zaživa z toho sveta ide. A keď opýtame sa, ako oheň vyšiel,tedy obyčajne dostávame tú odpoveď: Deti si oheň kládly, aby si v ňom zemiaky piekli. Len starší ľudia vedia, kde majú oheň klásť, preto vy deti to nerobte nikdy a nikde, ani v tej hore nie, lebo od takej neopatrnosti aj hora stromová už neraz zažla sa, a len s veľkou tvrdzou požiar takový zamedený bol. Aj malým vašim bratom a sestrám často pripomínajte, aby ani netýkali sa zápaličiek, lebo že by mohli podpáliť dom, a aj preto, že je na zápalkách jed. Preto zápalky majú sa klásť na svoje určité, náležité miesto, a netreba jich sem tam tratiť a pohadzovať. Deti už všeliakym spôsobom z tohoto sveta pozchodily ku veľkej žalosti svojim rodičom. Rozpomeňte sa aj na tú lakošnú Barušku. Ku vašej výstrahe počujte túto ešte v krátkosti nektoré také nešťastné prípady.

Ako zabil si brat sestru.

Jeden zemský pán mal v izbe svojej flinty, pištole a inú zbraň, ktorá okolo na stene visela. On vyšiel z domu; jeho malé dietky Ho-

rislav a Boženka vnišly medzitým do tej izby, aby hraly sa tam. Horislav vzal do ruky pištol, nemysliac, žeby bola nabitá a na sestru žartovne mieril, hovoriac: „Hneď ťa zastrelím!“ Puf! O hrúza! pištol zpuštla sa, a úbohá Boženka vólala sa na zemi v krvi.

Ako zabil sa chlapec Ladislav.

Všetečný Ladislav liezol po rebríku na vysokú strechu, aby lobdu tam zahodenú dostať mohol. Ale lobda padla do žlabu, ktorý už celý bol prehnitý. Ak chcel tedy lobdu dosiahnuť, musel vstúpiť za ňou do žlabu. Ladislav tak urobil. Ale sotva že nohu naň položil, tresk! žlab prelomil sa pod nim, nešťastný chlapec padnul na zem a ranil si hlavu smrteľne.

Ako Darinku tehla zabila.

Zo školy idúcim žiakom prikazoval pán učiteľ, aby nikdy neišli vedľa steny takého domu, kde murári murujú alebo krov (strechu) škridlicou pokrývajú, ale aby vždy radšej druhou stranou obišli. Neposlúšná Darinka išla práve okolo samého takého domu, a v tom práve padla jej tehla na hlavu a jej temäno prerazila. Po niekoľko dňoch zaplatila neposlušnosť svoju smrťou.

Ako Václava hniezdo o život pripravilo.

Václav, smělý chlapec, viděl na jednom vysokom stromě vtáčie hniezdo, v ktorom matka samica mladé svoje krmila. Ihneď myslel, že jich vyberie. Vydriapal sa tedy na strom; ale keď siahol rukou za hniezdom, stojac na suchej haluzi, táto zlomila sa pod nim, a on padnul na jeden ostrý, končitý peň, kde biedne skončil.

Pokuta za zameškanie katechisacie.

Jeden čižmársky učeň, menom Jozef, nerád chodieval do kostola, a keď ho majster posielal v nedeľu na katechismus,tedy radšej išiel do zahrady, kde nachodila sa kolkáreň, a tam hráčom staväl kolky. Raz mu ale jeden hráč náhodou hodil guľu do pravej nohy tak silne, že padnul od bolesti a potom celý život na tú nohu kríval. Ako tovaryš i ako majster, vždy opravdove ľutúval, že v mladosti lepšie nezachovával tretie božie prikázanie.

Ako chlapcov kĺzačka priviedla pod ľad.

Jedneho dňa v zime, keď voda zamrzla, traja chlapci, Michal, Martin a Svetozár shovorili sa, že pôjdu po poludni za mesto na rybník na kĺzku, lebo videlo sa jim, že je ľad už dosť pevný. Keď prišli na rybník, všetci traja podali si ruky a sem a tam kĺzali sa, až uprostred rybníka dostali sa na tenký ľad, ktorý náhle preboril sa pod nimi. Dost kričali a lámali rukama, ale dostali sa pod ľad a svetla božieho nikdy viac neuzreli.

Ešte niečo o strelbe.

Berco bol rozpustilý chlapec. Raz išiel s dvoma chlapci von z mesta strieľať z kľúča. Mali pušný prach, a ten nechali v klobúku na zemi. Berco strieľal z kľúča, ale v tom kúsok zapáleného nábitku vletelo do klobúka a tým zapálil sa všetek prach. Oheň chytil sa jednému blízko-stojaciemu šesťročnému dievčatku do kartúnového odevu. Dieťa bežalo s krikom domov, ale tým bežaním oheň sa ešte väčšmi zmohol, tak že ubohé dievčatko celé obhorelo a na tretí deň umrelo.

Ako povodilo sa všetečným pohoničom.

Svevolný Karol videl pred hostincom prázdny voz s dvoma koňmi stát. Voz prináležal cudziemu človekovi, ktorý bol dnu vnišiel a tam za dlhšiu chvíľu meškal. Hop! Karolko bol už na voze a za nim i päť iných chlapcov. Jeden vzal do ruky opraty, druhý bič, a tak na kone kričiac hjo! hjo! a bičom plieskajúc, pohánali jich. V tom zplašili sa kone, divoko sem i tam bežiac pri bráne s vozom zavadili a tento vyvrátil sa. Všetky tie dietky poranily sa veľmi, ač dosť skoro sa uzdravily; len Karola našli pod vozom s roztrieskanou hlavou mŕtveho.

Zlý strážca.

Jaroslavovi naložila matka, aby na štyrročného bračeka svojho, Branka, pozoroval, to jest, aby nedal mu ísť na nebezpečné miesta a vôbec, aby ho predo všetkým zlým chránil. Jaroslava zasmädilo, i išiel si nafahať vody zo zahradnej studne, ktorá obyčajne zavretá bývala. Keď ale smäd zahasil, nahal studňu otvorenú, bračeka malého pri nej a sám odišiel za hračkami. Keď rodičia prišli podvečer domov, nenašli ani jedného ani druhého synka doma. Hľadali jich dlho, avšak marne, i chodili ako bez seba, zalamujúc rukama, tušiac to najhoršie. Konečne prišlo komusi na pamäť, kuknúť do studne. O hrúza! zazreli tam Branka,

ktorý istotne nazieral do studne ponad zrub, a strativ rovnováhu, prevážil sa dnu a tam utopil sa. Jaroslav ale vidiac to nešťastie jeho neopatrnosťou zapríčinené, utiekol v strachu pred tvárou rodičovskou niekam do susednej dediny, čím pravda strach rodičov, ktorí nevedeli, kam podel sa, len rozmnožil.

Podáva: A. P. Z.*)

Obrázok z Afriky.

Podáva C. Gallay.

(Dokončenie.)

Ešte vám rozpoviem v krátkosti o jednej dojemnej udalosti, ktorú vypravuje jeden africký cestovateľ, a ktorá najlepšie označuje túto vzájomnú bezpríkladnú obetovavosť černochovo afrických.

V istej pobrežnej osade žila si od dlšieho času spokojne a v tichosti jedna fulahská rodina. Záležala ona mimo otca a matky ešte zo štyroch členov a síce troch synov a jednej dcéry. Synovia pomali podozrevali, a boli štihlí ako palmy, takže rodičia mali z nich veľkú radosť. Táto však netrvala dlho, lebo sotva že sa dopyčul o nich ukrutný jích panovník, dal jich v krátkom čase pochytať do jedného, a predal za otrokov. Nešťastným rodičom ostala tedy už len jediná radosť na svete, a to bola dobrá jích dcéra — Seluta. S touto tešievali sa v trudných okamženiach, a ona aj všetko možné vynaložila, aby len oblahčila trápno živobytie starým svojim rodičom. Tu jedného dňa pristála k jích osade loď, na ktorú potajomne zkupovali otrokov. Úbohí rodičia nič zlého netušili, a len keď videli už domec svoj obklopený bielymi náhončími kráľovými, vedeli čo jich čaká. Nadarmo nariekala Seluta, nadarmo prosili oželení rodičia, jích posledná opora musela s ukrutníkmi, bez toho, aby sa bola smela i len rozlúčiť so svojimi.

Čo si už teraz úbohí počneme bez Seluty — nariekali rodičia, a usniesli sa na tom, že pôjdu za ňou, veď volia radšej s milým dieťaťom zomrieť v otroctve, nežli v opustenej chalupe zahynúť hladom.

Už boli celkom vypravení, keď došiel k nim Jaktas, syn po nebohom jích susedovi a od detinstva úprimný priateľ Selutín.

„Kam sa berete — osloví jich tento — čo myslíte, či ste vy v stave vydržať tú biedu a tie muky, ktoré na tej lodi ná vás čakajú? Ostaňte doma, ja pôjdem za vás, a ešte dnes musí byť Seluta doma.“

Slachetné rozhodnutie sa mladíkovo, bolo hojivým balzámom pre ubolené rodičovské srdcia.

*) Rozprávky tieto podávajú sa ku prospechu mládeže našej podľa slabikára J. Kollára, krom tej poslednej.